

Een spook waart door Europa: door Amsterdam, en Keulen; door Wenen en Parijs; door Appingedam. Honderdzesentwintig jaar na Marx is dit niet het spook van het communisme, maar van het gemeentelijke glasvezel. Als we de enthousiaste bestuurders van Stockholm tot Milaan mogen geloven, vormt breedband over glasvezels de oplossing voor alle problemen van dit moment. Vergrijzing? Ouderen blijven actief in e-communities en wonen langer thuis dankzij e-consulten met artsen. Via webcams staan zij in contact met e-nachtzusters. Lerarentekort? Lesgeven doen we voortaan over de webcam. Broeikaseneffect en files? Dankzij breedband werken we veel thuis en videoconfereren we met onze collega's. En het spreekt voor zich dat ook de economie zal bloeien als nooit tevoren als er eenmaal een glasvezel naar iedere voordeur ligt.

De onaangename waarheid over breedband is alleen, dat de huidige netwerken - zeker in Nederland - al volstaan voor de hierboven genoemde toepassingen. Wie niet thuis kan werken met een goede ADSL- of kabelverbinding, zal dat straks ook niet kunnen met een glasvezel. Dat heeft meer te maken met de baan of bedrijfscultuur van de beoogde thuiswerker dan met de snelheid van zijn verbinding. Ook live videobeelden komen prima uit de verf met de snelheden die nu al geboden worden.

Dat wil niet zeggen dat de enorme capaciteit van glasvezelnetten niet gebruikt gaat worden als die netten er eenmaal liggen. Het is alleen de vraag of dat gebruik voldoende toegevoegde waarde heeft om de massieve investeringen te rechtvaardigen. Al enkele jaren vormen zogeheten *peer-to-peer*-toepassingen de grootste bron van internetverkeer. Vooral de uitwisseling van films en muziek slokken veel bandbreedte op en deze datastroom zal nog flink doorgroeien, als het netwerk daarvoor de ruimte biedt. De toegevoegde waarde van dit verkeer is echter gering en als we de copyrightinquisiteurs van Stichting Brein mogen geloven, is die waarde vaak zelfs negatief. De consument die niet wil betalen voor een cd of dvd, wil ook zijn breedbandverbinding op een koopje. Vandaar dat consumenten meestal kiezen voor een lagere snelheid ADSL of kabel dan de maximaal beschikbare.

Toch wil menige gemeente en regio in Europa investeren in een nieuw snel aansluitnet. Regio's die dat willen omdat de markt überhaupt geen breedband biedt, krijgen daar vanuit Brussel veel ruimte voor. Ingewikkelder ligt dat in een

JOOST POORT

Onaangename waarheden over breedband

stad als Amsterdam waar marktpartijen al wel breedband aanbieden.

Een dezer dagen zal de Europese Commissie uitspraak doen over de vraag of het Amsterdamse glasvezelplan 'Citynet' aan de Brusselse staatssteunregels voldoet. De gemeente Amsterdam investeert volgens dat plan schouder aan schouder met ING, kabelboer Reggefiber en een aantal woningcorporaties in een glasvezelnet naar een kleine veertigduizend meterkasten. Cruciaal bij de beoordeling van dit plan is voor de Commissie het zogeheten *Market Economy Investor Principle* (MEIP). Volgens dit beginsel is de Amsterdamse bijdrage van 6 miljoen euro toelaatbaar, zolang de gemeente onder dezelfde voorwaarden investeert als een private partij dat zou doen.

De juridische logica van het MEIP is helder. Als de gemeente hetzelfde rendement eist als private investeerders, is er geen sprake van staatssteun. De economische logica daarentegen is lastiger te doorgronden: als de gemeente werkelijk het MEIP volgt, waarom moet zij dan toch investeren? Waarom koopt ING de gemeente (en de corporaties) niet uit, zodat iedereen van die vervelende procedures verlost is? Risicodragende investeringen van overheden roepen

bovendien weinig prettige herinneringen op aan koopman-koning Willem I en meer recent de Ceteco-affaire. Moeten marktinvesteringen niet liever door de markt gedragen worden?

Toch zijn er wel economische redenen te bedenken waarom private partijen belang hechten aan een overheid die volgens het MEIP in een project participeert. Allereerst is het denkbaar dat de gemeente bepaalde 'residuele' risico's draagt die andere partijen niet willen dragen. Maar laten we daar niet van uitgaan, want daarmee verlaten we eigenlijk het MEIP. Ook kan de gemeente een kennisvoorsprong hebben en beter weten wat haar burgers willen. In dat geval zou de gemeente echter haar kennis en niet haar geld in het project moeten steken.

Een derde mogelijkheid is dat de gemeente door haar financiële participatie een krachtig signaal afgeeft aan de andere investeerders dat zij zich committeert aan het project. Overheden tonen zich nogal eens onbetrouwbaar vis-à-vis private investeerders door de spelregels tijdens het spel te veranderen. Een overheid die als marktinvesteerder meedoet in een project, snijdt daarmee in haar eigen vlees. Het is een riskante en omslachtige manier om een spook te binden. We zullen zien of het gaat werken. •